

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини
Факультет соціальної та психологічної освіти
Кафедра соціальної педагогіки та соціальної роботи

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Завідувач кафедри

Ірина АЛБУЛ

“25” серпня 2023 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ВВ 1.01 ІНКЛЮЗИВНИЙ ТУРИЗМ

Галузь знань: 05 Соціальні та поведінкові науки

Спеціальність: 053 Психологія

Освітня програма: Психологія

Робоча програма з дисципліни «Інклюзивний туризм» розроблено для здобувачів вищої освіти спеціальності 053 Психологія

Розробники: Войтовська Алла Іванівна, доцент кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи, доктор філософії

(вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи

Протокол №1 від «25» серпня 2023 року

Завідувач кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи

_____ (підпис)

Ірина АЛБУЛ
(прізвище та ініціали)

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні науково-методичної комісії факультету соціальної та психологічної освіти

Протокол №1 від «25» серпня 2023 року

Голова науково-методичної комісії факультету соціальної та психологічної освіти

_____ (підпис)

Галина БОНДАРЕНКО
(прізвище та ініціали)

Пролонговано:

на 20__/20__ н. р. _____ (підпис) (ПІБ) «__» ____ 20__ р., протокол № __

на 20__/20__ н. р. _____ (підпис) (ПІБ) «__» ____ 20__ р., протокол № __

на 20__/20__ н. р. _____ (підпис) (ПІБ) «__» ____ 20__ р., протокол № __

на 20__/20__ н. р. _____ (підпис) (ПІБ) «__» ____ 20__ р., протокол № __

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	Денна	Заочна
Вид дисципліни (обов'язкова чи вибіркова)	вибіркова	вибіркова
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська	українська
Загальний обсяг у кредитах ЄКТС / годинах	4/120	4/120
Курс	1	1
Семестр	11	11
Кількість змістових модулів із розподілом:	3	3
Обсяг кредитів	4	4
Обсяг годин, у тому числі:	120	120
Аудиторні:	40	10
Лекційні	20	4
Семінарські / Практичні	20	6
Лабораторні		
Самостійна робота	80	110
Індивідуальні завдання		
Форма семестрового контролю	Залік	Залік

2. Мета й завдання навчальної дисципліни

У зв'язку з розширенням в Україні форм та методів соціальної реабілітації осіб з інвалідністю виникає потреба у підготовці кваліфікованих фахівців до роботи в інклюзивному середовищі. Цьому сприяє введення до навчальних планів курсу «Інклюзивний туризм».

Мета: засвоєння майбутніми фахівцями теоретичних, нормативно-правових та організаційно-методичних засад інклюзивного туризму, усвідомлення ними ключових понять і процесів у цій сфері, вироблення практичних навичок усебічного аналізу та розробки проектного туру;

Завдання: розкрити потенційні можливості використання в соціальній роботі теоретичних і практичних знань та умінь у сфері інклюзивного туризму; ознайомити студентів з витоками та основними етапами розвитку інклюзивного туризму в Україні та за рубежом; сприяти вмінню проводити аудит доступності будинків та споруд громадського призначення; розвинути навички здійснення індивідуального підходу при плануванні різних видів

навчально-ігрової діяльності; сформувати навички розроблення туристичного туру для осіб з інвалідністю з урахуванням різних нозологій;

У результаті вивчення навчальної дисципліни студенти повиненні **знати**: теоретико-методологічні та нормативно-правові засади впровадження інклюзивного туризму в Україні; концепцію універсального дизайну та принципи його впровадження; нормативно-правове забезпечення архітектурної доступності в Україні; головні архітектурні вимоги доступності при організації туристичної діяльності для осіб з інвалідністю; основні компенсаторні та допоміжні засоби для осіб з інвалідністю; вимоги до супроводу осіб з різними нозологіями; компоненти та етапи розроблення турів.

Після опанування матеріалу дисципліни студенти повинні **вміти**: практично використовувати теоретичні знання; використовувати науковий підхід до аналізу та оцінювання архітектурної доступності; вміти запобігати упередженому ставленню до осіб з інвалідністю; розробляти туристичні проекти відповідно до потреб осіб з різними нозологіями; використовувати ефективні соціально-педагогічні форми та методи навчання при роботі з туристичною групою.

3. Результати навчання за дисципліною

У процесі вивчення дисципліни студенти повинні оволодіти такими **компетентностями**:

ЗК 4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 9. Здатність мотивувати людей та рухатись до спільної мети.

ЗК 10. Визначеність і напогливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків.

ЗК 11. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

ФК 1. Знання і розуміння сутності, значення і вид соціальної роботи.

ФК 2. Здатність прогнозувати перебіг різних соціальних процесів.

ФК 3. Знання і розуміння нормативно-правової бази стосовно соціальної роботи.

ФК 9. Здатність дотримуватися у фаховій діяльності норм професійної етики та керуватися загальнолюдськими цінностями.

Програмні результати навчання:

ПРН 4. Формулювати власні обґрунтовані судження на основі аналізу соціальної проблеми.

ПРН 5. Теоретично аргументувати шляхи подолання проблем та складних життєвих обставин, обирати ефективні методи їх вирішення, передбачати наслідки.

ПРН 9. Вирішувати етичні дилеми з опорою на норми закону, етичні принципи та загальнолюдські цінності.

ПРН 10. Самостійно визначати ті обставин, у з'ясуванні яких потрібна соціальна допомога.

Розвинути базові soft skills: креативність, робота в команді, емоційний інтелект, взаємодія з людьми, тайм-менеджмент, саморозвиток, критичне та екологічне мислення.

4. Програма навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I ІНКЛЮЗИВНИЙ СОЦІАЛЬНО-РЕАБІЛІТАЦІЙНИЙ ТУРИЗМ ЯК НОВА ФОРМА РЕАБІЛІТАЦІЇ ОСІБ З ІНВАЛІДНІСТЮ В УКРАЇНІ

Тема 1. Розвиток інклюзивного туризму в Україні

Вступ до навчального курсу.

Нормативно-правове забезпечення туризму в Україні.

Інклюзивний реабілітаційно-соціальний туризм – розвиток нового виду реабілітації осіб з інвалідністю в Україні.

Тема 2. Розвиток інклюзивного туризму за кордоном

Міжнародні нормативно-правові засади щодо регулювання туристичної діяльності

Передовий зарубіжний досвід інклюзивного туризму

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ВПРОВАДЖЕННЯ ІНКЛЮЗИВНОГО ТУРИЗМУ

Тема 3. Доступність до об'єктів житлового та громадського призначення для людей з інвалідністю

Вимоги до технічної інфраструктури закладів, що надають туристичні послуги.

Рекомендації до персоналу туристичних фірм щодо супроводу осіб з інвалідністю.

Тема 4. Вимоги до місць проведення туристичних заходів на свіжому повітрі

Туризм та відпочинок в Національних парках та заповідниках.

Активний відпочинок на природі.

Тема 5. Поширення інклюзивного туризму: від туристичних фірм до освітніх закладів

Спеціалізовані туристичні мережі для осіб з інвалідністю в Україні.

Впровадження інклюзивних програм з туризму в загальноосвітніх та позашкільних закладах України.

Реалізація соціальних проектів з інклюзивного туризму у ЗВО.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ III ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ПРОВЕДЕННЯ ЗАХОДІВ ДЛЯ ОСІБ З ІНВАЛІДНІСТЮ

Тема 6. Опис основних нозологій та їх особливості

Особи з розумовою відсталістю та психічними захворюваннями.

Особи з порушенням опорно-рухового апарату.

Особи з порушенням зору та слуху.

Тема 7. Особливості розроблення турів для осіб з інвалідністю

Основні компоненти проектних турів.

Організація турів для осіб з інвалідністю в Україні та за рубежом.

Тема 8. Особливості організації та планування заходів для осіб з інвалідністю

Планування та проведення занять для осіб з різними нозологіями.

Тренінг як ефективна терапевтична форма роботи з людьми з інвалідністю.

5. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього го	у тому числі				
л		п	лаб.	інд.	с. р.	л		п	лаб.	інд.	с. р.	
	120	20	20		40	40	120	4	6		55	55
Модуль 1												
Змістовий модуль 1. ІНКЛЮЗИВНИЙ СОЦІАЛЬНО-РЕАБІЛІТАЦІЙНИЙ ТУРИЗМ ЯК НОВА ФОРМА РЕАБІЛІТАЦІЇ ОСІБ З ІНВАЛІДНІСТЮ В УКРАЇНІ												
Тема 1. Розвиток інклюзивного туризму в Україні		4	4		8	8		1	1		10	10
Тема 2. Розвиток інклюзивного туризму за кордоном		4	4		8	8		1	1		10	10
Разом за змістовим модулем 1		8	8		16	16		2	2		20	20
Змістовий модуль 2. ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ВПРОВАДЖЕННЯ ІНКЛЮЗИВНОГО ТУРИЗМУ												
Тема 3. Доступність до об'єктів житлового та громадського призначення для людей з інвалідністю		2	2		4	4					6	6
Тема 4. Вимоги до місць проведення туристичних		2	2		4	4		1	1		6	6

Змістовий модуль 3. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ПРОВЕДЕННЯ ЗАХОДІВ ДЛЯ ОСІБ З ІНВАЛІДНІСТЮ													
Тема 6. Опис		2	2			4	4					5	5
основних заходів на свіжому повітрі та їх особливості													
Тема 5. Поширення інклюзивного туризму: особливості від туристичних фірм до розроблення турів освітніх закладів			2	2		4	4			1		6	6
Тема 7. Особливості організації та планування заходів для осіб з інвалідністю		2	2			4	4	1	1			6	6
Разом за змістовим модулем 2			6	6		12	12		1	2		18	18
Тема 8. Особливості організації та планування заходів для осіб з інвалідністю		2	2			4	4		1			6	6
Разом за змістовим модулем 3		6	6			12	12	1	2			17	17
Усього годин	120	20	20			40	40	4	6			55	55

6. Теми семінарських / практичних занять

№ з/п	Зміст навчального матеріалу	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1.	Розвиток інклюзивного туризму в Україні	4	1
2.	Розвиток інклюзивного туризму за кордоном	4	
3.	Доступність до об'єктів житлового та громадського призначення для людей з інвалідністю	2	1
4.	Вимоги до місць проведення туристичних заходів на свіжому повітрі	2	1
5.	Поширення інклюзивного туризму: від туристичних фірм до освітніх закладів	2	1
6.	Опис основних нозологій та їх особливості	2	
7.	Особливості організації та планування заходів для осіб з інвалідністю	2	1
8.	Особливості організації та планування заходів для осіб з інвалідністю	2	1
ВСЬОГО		20	6

7. Самостійна робота

Організація самостійної роботи здобувачів здійснюється такими видами роботи: підготовка до лекційних та практичних занять (конспект), виконання індивідуальних завдань.

Зміст самостійної роботи для здобувачів вищої освіти:

1. Поглиблене вивчення питань тем за методичними вказівками викладача.

2. Систематичне опрацювання лекційного матеріалу, запропонованої базової та допоміжної літератури з питань курсу.

3. Систематична підготовка до практичних занять відповідно до запропонованих планів їх проведення (переліку питань).

4. Самостійна підготовка до модульного контролю.

У процесі підготовки за темами (питаннями) курсу, що віднесені для самостійного опрацювання, аспірантам слід звернути особливу увагу на засвоєння зазначених ключових понять та термінів. Обов'язковим вважається ведення здобувачем робочого конспекту, який повинен містити розгорнутий або тезисний огляд питань, що віднесені для самостійного опрацювання, а також визначення ключових понять і термінів.

У процесі вивчення курсу для поточного контролю самостійної роботи здобувачів денної форми навчання та якості засвоєння ними матеріалу викладач використовує:

- опитування здобувачів під час практичних занять, перевірку робочих конспектів;

- залучення здобувачів до дискусії з теми практичного заняття з наступною оцінкою ініціативи та здатності до аналізу дискусійних питань;

- проведення поточних контрольних робіт, тестування та модульного контролю.

№ з/п	Зміст	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1.	Підготувати презентаційний матеріал по історії інклюзивного туризму у різних країнах світу.	5	6
2.	Проаналізувати законодавче забезпечення інклюзивного туризму в Україні та схематично зобразити на плакаті.	5	7
3.	Написати есе на тему: «Інклюзивний туризм в Україні: реалії та перспективи»	5	7
4.	Зробити презентаційний огляд одного з порушень здоров'я.	5	7
5.	Проаналізувати та схематично зобразити на плакаті основні положення Акту про американців з інвалідністю.	5	6
6.	Розробити тренінгове заняття для підготовки волонтерів до роботи з людьми з інвалідністю (по обраній нозології).	5	8
7.	Ознайомитися з матеріалами у методичному посібнику Доступність до	5	5

	об'єктів житлового та громадського призначення для людей з інвалідністю		
8.	Презентувати 7 принципів універсального дизайну	5	7
9.	Проаналізувати обрану місцевість на рівень доступності для осіб з інвалідністю та інших категорій населення.	5	7
10.	Проаналізувати та підготувати матеріал до оформлення інформаційної виставки щодо супроводу осіб з інвалідністю	5	7
11.	Підготувати у вигляді презентаційного матеріалу огляд Національних парків та заповідників України та світу у контексті доступності.	5	7
12.	Зробити підбірку рекреаційних ігор та вправ для осіб з різними видами порушень.	5	7
13.	Розробити проект туру вихідного дня з урахуванням вимог щодо доступності для осіб з інвалідністю та активного відпочинку.	5	7
14.	Підготувати та презентувати матеріал про драйверів з інвалідністю.	5	8
15.	Тезисно занотувати матеріал про основні бази по підготовці драйверів в Україні та світі.	5	7
16.	Підготувати та практично показати елементи ігор та занять для різних категорій дітей з інвалідністю.	5	7
ВСЬОГО		80	110

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ Денна форма

№ п/п	Критерії оцінювання	Кількість балів	Разом
1	Повнота розкриття питання. Логіка викладення, культура мовлення, впевненість, емоційність та аргументованість	1	5
2	Використання основної та додаткової літератури (підручників, навчальних посібників, журналів, інших періодичних видань, інтернет ресурсів тощо)	2	
3	Аналітичні міркування, уміння робити порівняння, висновки	2	

Заочна форма

№ п/п	Критерії оцінювання	Кількість балів	Разом
1	Повнота розкриття питання. Логіка викладення, культура мовлення, впевненість, емоційність та аргументованість	2	5
2	Використання основної та додаткової літератури (підручників, навчальних посібників, журналів, інших періодичних видань, інтернет ресурсів тощо)	2	
3	Аналітичні міркування, уміння робити порівняння, висновки	1	

8. Індивідуальні завдання

Навчальний проєкт (індивідуальне навчально-дослідне завдання)

«Розробка проєктного туру»

Критерії оцінювання науково-пошукової роботи ІНДЗ

№ п/п	Критерії оцінювання	Кількість балів
1.	Повнота виконання завдань дослідження (наявність усіх необхідних структурних елементів)	5
2.	Рівень самостійності виконання (залежить від кількості консультацій і ступеня допомоги викладача)	5
3.	Наявність належних висновків та узагальнень	5
4.	Якість оформлення відповідно до вимог	3
5.	Включення до змісту науково-пошукової роботи матеріалів першоджерел	2
6.	Захист	5
Загальна кількість балів		25

Студент має можливість отримати додаткові бали (Інші види робіт) за наявності результатів навчання, отриманих у неформальній освіті (стажування, тренінги, участь у конференціях, семінарах та ін.).

9. Методи навчання

Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності (за джерелом інформації – словесні (лекція (традиційна, проблемна, лекція-прес-конференція), пояснення, розповідь, бесіда); наочні (спостереження, ілюстрація, демонстрація); практичні (вправи)); за логікою передачі і сприймання навчальної інформації (індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні); за ступенем самостійності мислення (репродуктивні, пошукові, дослідницькі); за ступенем керування навчальною діяльністю (під керівництвом викладача; самостійна робота здобувачів: з книгою; виконання

Тема заняття (кількість годин)	Форма діяльно сті	Методи навчан ня й оцінюв	Оцінюва ння аудиторн ої роботи	Завдання самостійної, домашньої роботи та	Рекомендов ана література й	Оцін юван ня самос	Термін виконання самостійної роботи
--------------------------------------	-------------------------	------------------------------------	---	--	--------------------------------------	-----------------------------	--

індивідуальних навчальних проєктів); методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності – навчальні дискусії (групове обговорення); створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуації зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо).

Тестування активності здобувачів під час лекційних та семінарських занять, завдання для самостійної роботи, індивідуальні завдання (реферати), тести для модульного і поточного контролю, комплексна контрольна робота.

Загальний стиль навчання – завдання-орієнтований. Лекційні курси поєднуються із семінарськими заняттями, робочими зустрічами. Переважно навчання відбувається в групах, з дискусіями та підготовкою презентацій.

Методи навчання (МН):

- МН 1 – проблемна лекція;
- МН 2 – частково-пошуковий метод;
- МН 3 – репродуктивний метод;
- МН 4 – метод дискусії;
- МН 5 – складання структурно-логічної схеми;
- МН 6 – проблемне навчання;

10. Методи контролю

Індивідуальне та фронтальне опитування, співбесіда, модульне та підсумкове письмове тестування, письмові роботи, оцінка результатів виконання завдань для самостійної роботи, індивідуальні навчально-дослідні завдання (розробка індивідуальних навчальних проєктів, їх презентація групі, обговорення результатів роботи, розробка відеопрезентацій), самостійна оцінка здобувачів результатів власної роботи та роботи своїх колег.

Методи оцінювання (МО):

- МО 1 – усне опитування;
- МО 2 – письмове опитування;
- МО 3 – тестування;
- МО 4 – модульний контроль;
- МО 5 – підсумковий контроль.

		ання	Денна/Заочна	методи оцінювання	інформаційні ресурси	тійної роботи Денна/Заочна	
Модуль 1							
Змістовий модуль 1. ІНКЛЮЗИВНИЙ СОЦІАЛЬНО-РЕАБІЛІТАЦІЙНИЙ ТУРИЗМ ЯК НОВА ФОРМА РЕАБІЛІТАЦІЇ ОСІБ З ІНВАЛІДНІСТЮ В УКРАЇНІ							
Розвиток інклюзивного туризму в Україні (4 год.) Розвиток інклюзивного туризму в Україні (4 год.)	Лекція Семінар	МН1; МН2; МН4. МН3; МН4; МО1.	5 балів	Проаналізувати поняття «інклюзивний туризм». Охарактеризувати законодавче забезпечення інклюзивного туризму в Україні та схематично зобразити на плакаті. Написати есе на тему: «Інклюзивний туризм в Україні: реалії та перспективи» МО1, МО2.	№1;2;4;5;6;10;12;15	5 балів	До проведення аудиторного заняття.
Розвиток інклюзивного туризму за кордоном (4 год.) Розвиток інклюзивного туризму за кордоном (4 год.)	Лекція Семінар	МН1; МН2; МН4. МН3; МН4; МО1.	5 балів	Підготувати презентаційний матеріал по історії інклюзивного туризму у різних країнах світу. Здійснити порівняльний аналіз розвитку туризму в Швеції та Україні.	№1;2;4;5;7;12;14;16;26	5 балів	До проведення аудиторного заняття.

				МО1.			
Змістовий модуль 2. ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ВПРОВАДЖЕННЯ ІНКЛЮЗИВНОГО ТУРИЗМУ							
Доступність до об'єктів житлового та громадського призначення для людей з інвалідністю (2 год.)	Лекція	МН1; МН2; МН4; МН6.					
Доступність до об'єктів житлового та громадського призначення для людей з інвалідністю (2 год.)	Семінар	МН3; МН4; МО2.	5 балів	Ознайомитися з матеріалами у методичному посібнику Доступність до об'єктів житлового та громадського призначення для людей з інвалідністю Презентувати 7 принципів універсального дизайну Проаналізувати обрану місцевість на рівень доступності для осіб з інвалідністю та інших категорій населення МО1, МО2.	№1;2;4;5;6; 31;34;35;42	5 балів	До проведення аудиторного заняття.
Вимоги до місць проведення туристичних заходів на свіжому повітрі (2 год.)	Лекція	МН1; МН2; МН4.					
Вимоги до місць проведення туристичних заходів на свіжому повітрі (2 год.)	Семінар	МН3; МН4; МО2.	5 балів	Проаналізувати основні правові документи та положень, спрямованих на впровадження інклюзивної освіти. Розробити проект туру вихідного дня з урахуванням вимог щодо доступності для	№1;2;4;5;7; 12;14;15;20	5 балів	До проведення аудиторного заняття.

				осіб з інвалідністю та активного відпочинку. МО1.			
Поширення інклюзивного туризму: від туристичних фірм до освітніх закладів (2 год.)	Лекція	МН1; МН2; МН4.					
Поширення інклюзивного туризму: від туристичних фірм до освітніх закладів (2 год.)	Семінар	МН3; МН4; МО3.	5 балів	Підготувати у вигляді презентаційного матеріалу огляд Національних парків та заповідників України та світу у контексті доступності. Зробити підбірку рекреаційних ігор та вправ для осіб з різними видами порушень. МО1.	№1;2;4;5;6; 22;24;25;30	5 балів	До проведення аудиторного заняття.
Модуль 3 ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ПРОВЕДЕННЯ ЗАХОДІВ ДЛЯ ОСІБ З ІНВАЛІДНІСТЮ							
Опис основних нозологій та їх особливості (2 год.)	Лекція	МН1; МН2; МН4.					
Опис основних нозологій та їх особливості (2 год.)	Семінар	МН3; МН4; МО1.	5 балів	Зробити презентаційний огляд одного з порушень здоров'я. . Охарактеризувати специфіку відносин у дитинстві молоді з інвалідністю,. Охарактеризувати гендерні відносини молоді з інвалідністю у стосунках МО1	№1;2;4;5;6;1 2;14;15;20	5 балів	До проведення аудиторного заняття
Особливості розроблення турів для осіб з інвалідністю (2 год.)	Лекція	МН1; МН2; МН4.					
Особливості	Семінар	МН3;	5 балів	Розробити інформаційний	№1;2;4;5;6;1 0;12;15	5 балів	До проведення аудиторного заняття

розроблення турів для осіб з інвалідністю(2 год.)		МН4; МО1.		<p>буклет для батьків дитини з інвалідністю «Чи знаєте Ви свої права?»</p> <p>Проаналізувати та підготувати матеріал до оформлення інформаційної виставки щодо супроводу осіб з інвалідністю</p> <p>Проаналізувати та схематично зобразити на плакаті основні положення Акту про американців з інвалідністю. Розробити тренінгове заняття для підготовки волонтерів до роботи з людьми з інвалідністю (по обраній нозології). МО1</p>			
<p>Особливості організації та планування заходів для осіб з інвалідністю (2 год.)</p> <p>Особливості організації та планування заходів для осіб з інвалідністю (2 год.)</p>	<p>Лекція</p> <p>Семинар</p>	<p>МН1; МН2; МН4; МН6.</p> <p>МН3; МН4; МО2.</p>	5 балів	<p>Підготувати та практично показати елементи ігор та занять для різних категорій дітей з інвалідністю.</p> <p>Підготувати та презентувати матеріал про драйверів з інвалідністю. Тезисно занотувати</p>	№1;2;4;5;6;3 1;34;35;42	5 балів	До проведення аудиторного заняття

				матеріал про основні бази по підготовці драйверів в Україні та світі. МО1			
				Виконання ІНДЗ		25 балів	

11. Критерії оцінювання результатів навчання

Оцінювання виконання практичного завдання, самостійної роботи

Оцінка	Критерії оцінювання навчальних досягнень
9-10 балів	Оцінюється робота здобувача вищої освіти, який у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу, вільно послуговується науковою термінологією, розв'язує задачі стандартним або оригінальним способом, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки.
7-8 балів	Оцінюється робота здобувача вищої освіти, який достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу, розв'язує задачі стандартним способом, послуговується науковою термінологією. Але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки.
5-6 балів	Оцінюється робота здобувача вищої освіти, який відтворює значну частину навчального матеріалу, висвітлює його основний зміст, виявляє елементарні знання окремих положень, записує основні формули, рівняння, закони. Не здатний до глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, не користується необхідною літературою, допускає істотні неточності та помилки.
3-4 бали	Оцінюється робота здобувача вищої освіти, який не володіє навчальним матеріалом у достатньому обсязі, проте фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає окремі питання навчальної дисципліни, не розкриває зміст теоретичних питань і практичних завдань.
1-2 бали	Оцінюється робота здобувача вищої освіти, який не в змозі

	викласти зміст більшості питань теми та курсу, володіє навчальним матеріалом на рівні розпізнавання явищ, допускає істотні помилки, відповідає на запитання, що потребують однослівної відповіді
0 балів	Оцінюється робота здобувача вищої освіти, який не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його висвітлити, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань.

**Критерії оцінювання результатів навчання
(знань, умінь, навичок та компетентностей)**

Рівень, шкала ECTS, бали	Теоретична підготовка	Практичні уміння і навички, набуті компетентності
Високий, А, 90 – 100, відмінно	Студент має глибокі, міцні і системні знання, сформовані навички щодо теоретичних засад та практики викладання у вищій школі, вміє синтезувати знання по окремих темах; використовує здобуті знання і вміння в нестандартних ситуаціях, здатний вирішувати проблемні питання. Відповідь студента відрізняється точністю формулювань, логікою, достатній рівень узагальненості знань.	Студент самостійно орієнтується в потоці інформації з дисципліни; здатний проаналізувати й узагальнити отриманий результат. Має навички викладання у вищій школі, складання конспекту занять аналізу першоджерел, написання фрагментів занять та документів з організації освітньої діяльності, а також навички науково-дослідної роботи. При підготовці до практичних занять студент дотримується усіх вимог, передбачених програмою курсу. Крім того, його дії відрізняються раціональністю, вмінням оцінювати помилки й аналізувати результати.
Вище середнього, середній В, С, 75 – 89; дуже добре, добре	Студент знає і може самостійно визначити зміст роботи, що пов'язана з викладанням у ЗВО, може синтезувати знання по окремих темах, давати точні формулювання. Студент може самостійно застосовувати знання в стандартних ситуаціях, його відповідь логічна, але розуміння не є узагальненим.	Студент самостійно виконує завдання, передбачені програмою дисципліни, володіє базовими навичками викладання та розроблення фрагментів занять, може самостійно скласти коментар, обґрунтувати творче застосування основних положень змісту дисципліни у майбутній професійній діяльності, але не завжди здатний провести аналіз і узагальнення результату. При

		виконанні завдань семінарських занять студент може самостійно виконати роботу в повному обсязі й зробити правильні висновки.
Достатній, Д, Е, 60– 74, задовільно, достатньо	Студент відтворює основні поняття і визначення, але досить поверхово, не виділяючи взаємозв'язок між ними, може сформулювати з допомогою викладача основні положення; допускає неточні і не повні відповіді, не чітко їх формулює, робить окремі помилки у відповіді, але може їх усунути під керівництвом викладача, недостатньо володіє термінологією.	Студент може виконувати найпростіші завдання, але не спроможний самостійно висвітлити теоретичні та практичні засади викладання у вищій школі; робить висновки, але не розуміє матеріал достатньою мірою.
Початковий, FX, F 1 – 60, незадовільно	Відповідь студента при відтворенні навчального матеріалу елементарна, фрагментарна, зумовлена нечіткими уявленнями про методику викладання у вищій школі. У відповіді цілком відсутня самостійність. Студент знайомий лише з деякими основними поняттями та визначеннями курсу, з допомогою викладача може сформулювати лише деякі основні положення.	Студент знає основні положення, однак допускає істотні помилки, невпевнено, з великими утрудненнями виконує практичні завдання.

12. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

ЗМ 1			ЗМ 2				ЗМ 3				ІНДЗ	Сума
T1	T2	МК	T1	T2	T3	МК	T1	T2	T3	МК	25	100
5	5	5	5	5	5	5	10	10	10	10		

13. Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка в ЄКТС	Оцінка за національною шкалою для заліку
		зараховано
90–100	A	зараховано
82–89	B	
75–81	C	
69–74	D	
60–68	E	
35–59	FX	не зараховано з можливістю повторного складання
1–34	F	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

14. Рекомендована література

Основна:

- 1.Кравченко О. О. Інклюзивний туризм Умань: Компринт, 2022. 280 с.
- 2.Current issues of inclusive tourism introduction in Ukraine and other countries. Red.: O. Bezliudnyi, V. Lepskiy Poznan : UniKS Press, 2020. 238 p.
- 3.Енциклопедія інклюзивного реабілітаційно-соціального туризму. Кол. авт.: В. В. Лепський, О. І. Безлюдний, Н. М. Коляда Умань : Візаві, 2019. 562 с.
- 4.Інклюзивні історико-культурні туристичні маршрути. Кол. авт.: О. О. Кравченко, М. С. Міщенко, М. О. Скочко Умань : Компринт, 2021. 75 с
- 5.Жеребко І. А. Організаційно-змістові засади надання соціальних послуг людям з інвалідністю засобами інклюзивного туризму Умань, 2021. 298 с.
- 6.Громадські організації та спілки осіб з інвалідністю як суб'єкти надання соціальних та реабілітаційних послуг засобами інклюзивного туризму в громаді. Кол. авт.: О. О. Кравченко, Н. М. Коляда, С. М. Каштан, І. А. Молоченко. Умань: Візаві, 2020.199 с.
- 7.Ігри для дітей з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивного туризму. Кол. авт.: О. О. Кравченко, М. С. Міщенко, І. А. Молоченко. Київ : Ямчинський О. В., 2021. 156 с.
- 8.Історико-культурні, природно-заповідні та лікувально-оздоровчі об'єкти Черкащини крізь призму інклюзивного туризму: довідник. Кол. авт.: О. О. Кравченко, М. С. Міщенко, І. Г. Резніченко. Умань : Сочінський М. М., 2020. 218 с.
- 9.Чупіна К. О. Соціально-психологічна реабілітація здобувачів вищої освіти з обмеженням життєдіяльності засобами інклюзивного туризму Київ: Компринт, 2022. 168 с.

Допоміжна:

1. Азін В. О., Байда Л.Ю., Грибальський Я. В., Красюкова-Еннс О. В. Доступність та універсальний дизайн : навч.-метод.посіб./ за заг.ред. Байди Л.Ю., Красюкової-Еннс О. В. К., 2020. 128 с.
2. Войтовська А. І. Погляд на війну через гендерну лінзу. Соціально-психологічна реабілітація вразливих категорій громадян від наслідків війни : колективна монографія . [О. Д. Сафін, Н. М. Коляда та ін.] ; за заг. ред. О. О. Кравченко ; МОН України, Уманський держ. пед. ун-т імені Павла Тичини. ФОП Ямчинський О.В., 2022. С. 127–135.
3. Войтовська А. І. Гендерна соціалізація студентської молоді з особливими освітніми потребами в умовах ВНЗ : дис. ... д-ра філ. : 231. Умань, 2020. 278 с.
4. Войтовська А. І., Безлюдний О. І., Кравченко О. О. Навчально-реабілітаційний та соціально-виховний супровід студентів з обмеженнями життєдіяльності. *Народна освіта*. 2019. № 2(38). URL: https://www.narodnaosvita.kiev.ua/?page_id=5681.
5. Войтовська А. І., Кравченко О. О., Коляда Н. М. Центр соціально-освітньої інтеграції та інклюзивного реабілітаційно-соціального туризму «Без бар'єрів». Неформальна освіта: кращі практики і проекти. 2019. Вип. 2. С. 117–120.

6. Енциклопедія інклюзивного реабілітаційно-соціального туризму, МОН України, Уманський держ.пед. ун-т імені Павла Тичини. Умань : ВПЦ «Візаві», 2019. 563 с.
7. Koliada N., Kravchenko O., Voitovska A. Social and Economic Principles of Single Mothers' Support in Ukraine. *Advances in Intelligent Systems and Computing*. 2019. 961. Pp. 293–303 (Scopus).
8. Kravchenko O., Oksom P., Voitovska A., Albul I. Gender socialization of students with disabilities: Ukrainian practices. *Amazonia Investiga*. 2020. Vol 9 No 27 URL: <https://www.amazoniainvestiga.info/index.php/amazonia/article/view/1235> (Scopus).
9. Постанова Верховної Ради України від 27 червня 2007 р. № 1241-V «Про рекомендації парламентських слухань на тему: “Рівні права та рівні можливості в Україні: реалії та перспективи”». Відомості Верховної Ради України : Постанова Верховної Ради України «Про рекомендації парламентських слухань на тему: «рівні права та рівні можливості в Україні: реалії та перспективи». 2007. № 45. С. 522. URL: <http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1132.927.0>.
10. Про молодіжні та дитячі громадські організації : Закон України (1999). URL: http://planeta.univ.kiev.ua/files/Doc/lawukr_mgo.htm.
11. Про освіту : Закон України. Державне управління освітою в Україні: тенденції і законодавство. К. : Нічлава, 2003. 239 с.
12. Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні : Закон України (1993). URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=299812&p=1220600811257473>.
13. Kravchenko, Oksana; Voitovska, Alla (2022). Analysis of the social policy of germany and Ukraine. *Social and Human Sciences*. Polish-Ukrainian scientific journal (<https://issn2391-4165.webnode.com.ua/>), 01 (33). - Available at: <https://issn2391-4164.blogspot.com/p/202216.html> (accessed 29 January 2022).

Періодичні видання (спеціальність 231 Соціальна робота)

14. Social Work and Education. Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка ГО «Центр соціального розвитку та інновацій». URL: <http://www.library.tnpu.edu.ua/index.php/naukzap/2201-social-work-and-education>
15. Адаптивне управління: теорія і практика. Серія Педагогіка. URL: http://science.uipa.edu.ua/journal-in-category-b_ua/
16. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія «Соціальна робота». URL: <https://visnyk.soch.robota.knu.ua/index.php/journal>
17. Наука і освіта. ДЗ «Південно-український національний педагогічний університет ім. К.Д. Ушинського». URL: <https://scienceandeducation.pdpu.edu.ua/>

18. Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського. URL: <https://nv.pdpu.edu.ua/>
19. Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: «Педагогіка. Соціальна робота». URL: <http://visnyk-ped.uzhnu.edu.ua/>
20. Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова Серія 5., Педагогічні науки: реалії та перспективи. URL: <http://nc-s5.npu.edu.ua/>
21. Проблеми сучасного підручника. Інститут педагогіки НАПН України. URL: http://ipvid.org.ua/products/2018_1/
22. Професійна освіта: методологія, теорія та технології. ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди». URL: <https://education-journal.org/index.php/journal>
23. Соціальна робота та соціальна освіта. Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини. URL: <http://srsou.edu.ua>
24. Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді Інститут проблем виховання НАПН України. URL: <https://zbirnyk.ipv.org.ua/ua/>
25. Ввічливість. Humanitas. Волинський національний університет імені Лесі Українки. URL: <http://journals.vnu.volyn.ua/index.php/humanitas/issue/view/4>
26. Вісник Львівського національного університету імені Івана Франка. Серія Педагогічна. Львівський національний університет імені Івана Франка. URL: <https://pedagogy.lnu.edu.ua/research/visnyk-lvivskoho-universytetu>

15. Інформаційні ресурси

1. Адаптована конвенція ООН щодо осіб з особливими потребами. Нью-Йорк, 13 грудня 2006р. URL: www.osmhi.org/index.php?page=200&news=401&pages
2. Всеукраїнський фонд «Крок за кроком» URL: <http://ussf.kiev.ua/index.php?go=Inklus&id=4>
3. Загальна декларація прав людини (проголошена ООН 10 грудня 1948 року) URL: www.minjust.gov.ua/udhra/udhr.html
4. Конвенція ООН про права дитини (прийнята 20 листопада 1989 року, ратифікована Постановою Верховної Ради України від 27 лютого 1991 року) URL: www.chl.kiev.ua/UKR/konv_u.htm
5. Саламанкська декларація про принципи, політику та практичну діяльність у сфері освіти осіб із особливими потребами (7-10 липня 1994 р.) URL: www.notabene.ru/down_syndrome/Rus/declarat.html
6. Закони України «www.zakon1.rada.gov.ua»
7. Державна типова програма реабілітації інвалідів (затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 8 грудня 2006р. №1686) URL: www.gdo.kiev.ua/files/db.php?st=3311&god=2006
8. Постанова Кабінету Міністрів України «Про схвалення Концепції ранньої соціальної реабілітації дітей-інвалідів» (від 12 жовтня 2000 р. N 1545) URL: www.2.znz.edu-ua.net/storage/95.txt

9. Канадсько-український проект «Інклюзивна освіта для дітей з особливими потребами в Україні» URL: www.education-inclusive.com/uk/index.php
10. Офіційний сайт проекту «Інклюзивна освіта для дітей з особливими потребами в Україні» URL: www.clientcenter.youcandothat.com/www-dev/ccds/uk/components.php
11. Електронний Канадсько-український журнал спеціальної педагогіки, розміщений на сайті Канадсько-української дослідної групи (CURT) URL: <http://www.canada-ukraine.org/>
12. Сайт інституту спеціальної педагогіки АПН України URL: <http://www.isp-2006.narod.ru/>
13. Сайт інституту корекційної педагогіки та психології Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова URL: <http://www.ikpp.npu.edu.ua/>
14. Партнери заради кращої політики: посібник із включення (доступний на десяти мовах) URL: www.osmhi.org/index.php?page=202&news=335&pages
15. Технологія індивідуального планування: посібник URL: <http://www.education-inclusive.com>

Викладання дисципліни підкріплено курсом, розміщеним у Інформаційно-освітньому середовищі для студентів очної та заочної (дистанційної) форм навчання УДПУ за посиланням

<https://moodle.dls.udpu.edu.ua/course/view.php?id=2793>